

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Viite: Hanketunnus SMDno-2016-1495

Joensuun kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleistä

Pelastuslakia on tarkoitus muuttaa ja täsmentää siten, että esimerkiksi öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa ja väestönsuojien rakentamista koskevia säädöskohtia muutetaan. Lisäksi Joensuun kaupunki katsoo, että pelastuslain muutoksen yhteydessä tarkennetaan myös muita säädöskohtia, jotka koskevat yhteistyötä onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi ja erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

Yksityiskohtaiset huomiot

Pelastuslaki 6 § Avotulen teko

Avotulen tekemisen kiellon laajentaminen koskemaan metsäpalovaroituksen lisäksi myös ruohikkopalovaroituksen aikaa on perusteltu ja tarkoituksenmukainen muutos. Muutos tulee vähentämään maastopalojen määrää ja siten edistämään turvallisuutta.

Pelastuslaki 38 § Kansainvälinen pelastustoiminta

Pykälän 3 momentin 2 kohtaan esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan maakunnan pelastuslaitos osallistuisi tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon. Samalla tulee huomioida pelastustoimen rahoituksen riittävyys kansainvälisten tehtävien osalta, koska tehtävä on osittain uusi.

Pelastuslaki 42 § Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pykälän kohtaan esitetään otettavaksi säännös, joka säädettäisiin muiden viranomaisten velvollisuudesta osallistua ilmoituksen tai muun valvontatyön perusteella tehtävän hoitamiseen, jonka tavoitteena on palo- ja onnettomuusvaaran torjuminen. Tapaukset joista ilmoitus tehdään, ovat yleensä moniongelmaisia ja vaativat eri viranomaistahojen asiantuntemusta ja toimivaltaa. Pelastusviranomaisen opastus tai korjausmääräys ei yksistään ratkaise asumisturvallisuutta, jos asianosaisella ei ole mahdollisuutta omatoimisesti toteuttaa korjaavia toimenpiteitä (fyysinen tai henkinen toimintakyky, varallisuus, asunnon omistussuhteet). Viranomaisten yhteistyössä voisi soveltaa 35 §:n (johtaminen yhteistoimintatilanteissa) mukaista periaatetta, jolloin pelastusviranomaisen toimisi keskeisesti ohjaavassa roolissa viranomaisyhteistyössä.

Pelastuslaki 57 § Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Voimassa olevan pelastuslain 57.1. §:n mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla pelastuslaitoksen päätoimiselta miehistöltä, alipäällystöltä ja päällystöltä vaaditaan virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto. Myös muun henkilöstön osallistuminen pelastustoimintaan olisi pystyttävä varmistamaan. Esimerkiksi pelkästään pelastuslain valvontatehtävissä toimivan henkilöstön ja ensihoidon moniammatillisten työparien muodostamien yksiköiden toimiminen pelastustoimen tehtävissä on varmistettava myös vaadittavan koulutuksen osalta.

Esitetyn 57.2. §:n mukaisesti pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimiselta ja sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. Säädöksen tulisi mahdollistaa myös muun pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön osallistumisen pelastustoimintaan. Säädöskohtaa tulisi muuttaa kuulumaan siten, että: *pelastustoimintaan osallistuvalla pelastuslaitoksen **muulta henkilöstöltä**, sivutoimiselta ja sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen **ja tehtävän edellyttämä koulutus**.*

Pelastuslaki 75 § Helpotusten myöntäminen

Väestönsuojien rakentamiseen liittyen helpotusten myöntäminen on perusteltua siirtää rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle. Päätöksenteon siirtäminen paikallistasolle tekee prosessista nopeamman ja vähentää byrokratiaa. Alueen rakennusvalvonta – ja pelastusviranomaisilla on hyvä kokonaiskuva alueen rakentamisen kustannustasosta ja väestösuojatarpeesta.

Pelastuslaki 82 § Eryiiset turvallisuusvaatimukset

Nykyiset 82 §:n valtuudet eivät koske yksityisasuntoja tai yksityishenkilöitä. Pykälää tulisi muuttaa säännöksellä, jossa yhdeksi vastuutahoksi nimetään myös asunnon omistaja tai haltija. Lisäksi toiminnanharjoittajan määritelmää pitäisi laajentaa koskemaan myös tahoja, joka vastaa yksityisasunnossa asuvan henkilön palvelutarpeen arvioinnista.

Nykyisellä lainsäädännöllä pelastusviranomaisella ei ole riittäviä valtuuksia vaikuttaa tunnistetun riskiasumisen (ikäihmiset, sosiaaliasuminen, terveydentilaltaan heikkokuntoinen asukas) turvallisuuteen.

Kun riskiasukas tunnistetaan seurantatyökaluilla tai paloriski-ilmoitusten kautta, pitäisi olla mahdollisuus ko. tunnistetun riskin perusteella tarvittaessa määrätä kohteen omistajaa tai haltijaa tekemään 82 §:n mukaisia henkilö- ja paloturvallisuutta parantavia toimenpiteitä. Tällaisia riskejä ovat mm.: ruuan laitto, sähkölaitteiden varomaton- tai väärä käyttö, tulenkäsittely ja tavaran keräily.

Toiminnanharjoittajaksi tulisi määritellä taho, joka vastaa asukkaan palvelutarpeen arvioinnista (esim. kotihoidon tai sosiaalitoimen asiakas), jolloin kyseinen taho myös vastaisi 82 §:n mukaisesti kohteen henkilö- ja paloturvallisuudesta. Tällaisia tapauksia ovat mm., kun henkilölle on päädytty antamaan palvelut kotiin, eikä henkilö kykene omatoimisesti poistumaan asunnostaan tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa tai

henkilön toiminta aiheuttaa ilmeisen palovaaran tai muun onnettomuusriskin itselleen ja ympäristölleen. Kodin turvallisuustason parantamiseen on olemassa ratkaisuja (esim. asuntokohtainen sammutuslaite, turvaliedet, hälytys- ja lukitusratkaisut, sähkö-liedestä tai kiukaasta sähkön poistaminen, säännöllinen siivous, jne.).

Tapauksissa joissa asukas aiheuttaa toiminnallaan ilmeisen palovaaran tai muun onnettomuusriskin itselleen ja ympäristölleen, tai ei kykene omatoimisesti poistumaan asunnosta, asunnon rakennusluvan mukaisen perusvarustuksen lisäksi, pelastusviranomaisella pitäisi olla säädöksiin perustuvaa toimivaltaa määrätä erillisiä turvallisuusjärjestelmiä tai laitteita yksityiseen asuntoon. Turvallisuutta parantavien toimenpiteiden vastuutaho tulisi arvioida tapauskohtaisesti (toiminnanharjoittaja/kohteen omistaja/kohteen haltija).

Pelastuslaki 111 a § Öljyvahinkojen jälkitorjunta

Kunnilla on hyvin erilaiset resurssit ja mahdollisuudet hoitaa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta aiheutuvia toimenpiteitä. Öljyvahinkojen torjunta ja niistä aiheutuvien jälkitorjunnan hoitaminen vaatii erityisosaamista. Tämän vuoksi olisi tarpeellista säädöspohjaisesti mahdollistaa, että 111 a §:n mukainen öljyvahinkojen jälkitorjunta voitaisiin sopia hoidettavaksi myös maakunnan toimesta, jos maakunnan kunnat ja maakunta näin sopivat.

Joensuun kaupunginhallitus